

Den 26. august 2020
J. nr. 20-30419-000005

Referat fra møde i UFPP – arbejdsgruppe for kartofler den 26. august 2020

Mødet blev afholdt via Skype

Deltagere

Fra erhvervet: Christian Feder, Jeppe Jørgensen, Kim Madsen, Lars Bødker, Preben Kloster, Søren O. Jørgensen, Søren Thorndal Jørgensen.

Fra Århus Universitet: Mogens Nicolaisen
Fra Fødevarelaboratoriet: Ole Søgaard Lund

Fra Landbrugsstyrelsen: Kristine Riskær, Johanne Marie Ludvigsen,
Thomas Hundebøl Thomsen, og Frederik Vad

Afbud: Carl Heiselberg

1. Velkomst ved Kristine Riskær

Kristine byder velkommen. Ærgerligt, at vi ikke kan mødes fysisk, men sådan må det være i disse corona tider.

2. Orientering fra Landbrugsstyrelsen

a. Status på godkendelse af Tystoftes kerneplantesamlingen

Tystoftes ansøgning om oprettelse og vedligeholdelse af en kartoffel kerneplantesamling er godkendt, og styrelsen er bekendt med at overtagelsen fra Vitroform er gået som planlagt. I godkendelsesprocessen kunne styrelsen ikke udføre fysisk kontrol af Tystoftes faciliteter, men Tystofte sendte en video, hvor faciliteterne blev vist. Chr Feder har senere besøgt Tystofte, og alt så rigtig godt ud. Tystofte har bragt overensstemmelse mellem lagerlister og de fysiske planter i samlingen.

b. Status på marksyn, både af basisavl og præ-basisavl

I år er der blevet oplært 4 nye kartoffelkontrollører i marksyn af læggekartofler, 1 fra afdelingen i Kolding og 3 fra afdelingen i Herning. Kontrollen i Herningområde blev gennemført med hjælp fra Kolding og Ringsted og er blevet gennemført efter tidsplanen. Thomas Hundebøl gennemgik tal fra årets marksyn af præbasis og basis (se tabel i mødedokumenternes bilag 2). Der er fundet mere virus i dette års avl sammenlignet med 2019, mens der er fundet mindre sortben i årets avl. Enkelte avlere har lagt læggekartofler før der er jordprøvetaget. En

kasse med prøver for 3 marker kunne ikke spores hos Postnord. Det ser imidlertid øjensynligt ud til, at den er ankommet på laboratoriet. Planter følger op. Der kan ikke tages jordprøver efter høst, da der ikke er hjemmel til dette. Avlerne er/bliver orienterede om dette. Avlen forbliver således kasseret.

Lars Bødker gennemgik tal fra årets markkontrol af præ-basisavl (se tal i mødedokumenternes bilag 2). Bemærkelsesværdigt er det, at der er fundet meget mere sortben i præ-basisavl end i basisavl, hvilket også har resulteret i, at flere avlere har haft et fjerde marksyn. Til det nævnte Lars, at selvom SEGES ikke skulle sende prøver om sortben til analyse, har SEGES alligevel valgt at sende 14 prøver til analyse for type af sorten. I alle prøverne var der tale om arter af *Pectobacterium*, og ingen af prøverne viste forekomst af *Dickeya* arter. Det blev nævnt, at en mulig forklaring på dette er, at 2018 var meget tørt mens 2019 var meget vådt, og derfor har givet bakterien bedre forhold til spredning. Derudover var der en større forekomst af afvigende typer og fremmede sorter, end der plejer at være. Arealet af præ-basisavl er også lidt mindre end sidste år.

Thomas bemærkede, at i præbasis er sket et spring i forhold til antal linjer smittet med en eller flere planter med sortben. I 2016 var 8 linjer smittet med sortben, i 2017 var 5 linjer smittet, i 2018 var 22 smittet, i 2019 var 23 smittet, og i 2020 var hele 39 linjer smittet med sortben. Erhvervet nævnte igen vejret som mulighed for større smitte. Derudover nævnte erhvervet, at smitte også kan have noget at gøre med håndteringen af kartoflerne. Erhvervets erfaring er at udenlandsk præbasis også er smittet med sortben. Et firma tester partiet inden frigivelse til lægning.

Kim Madsen supplerer med at bortlugning af sortben ikke kan forhindre smitte, men linjen med sortben skal helt udgå af fremavl.

Lars Bødker oplyste at et EU (EUFRESCO) projekt er på vej omkring sortben og SEGES deltager heri.

Generelt var der opbakning til bestillingen til Aarhus Universitet om sortben (se punkt d), gerne også om hvordan sortben kommer ind i landet, hvordan erhvervet kan forhindre spredning af sortben samt nedvisningens betydning for at hindre smittespredning.

c. Status på Coloradobillen

I denne sæson blev indgået aftale om at observationer af Coloradobillen i marker med læggekartofler bliver noteret på marksynsrapporten, da vi ikke må lave kontrol eller påbyde behandling for Coloradobillen, fordi den er taget ud af bekendtgørelsen¹. Status fra i år er, at der kun er fundet Coloradobiller i 3 læggekartoffelmarker, som alle er i Sønderjylland. Erhvervet nævnte, at de var tilfredse med løsningen.

d. Bestilling til AU om sortben

---

¹ Bekendtgørelse nr. 567 af 30/04/2020 om læggekartofler og avl af konsumkartofler.

Tidligere har SEGES sendt prøver til analyse for sortben, når de er stødt på sortben i kontrollen af præ-basisavl. Det har SEGES ikke gjort i år pga. finansielle årsager. Styrelsen er i gang med at lave en bestilling om sortben til Aarhus Universitet. Bestillingen vil indeholde forekomst af sortben, typer af sortben i Danmark, mulighed for at skelne typerne ved marksyn, smitteveje, andre værtsplanter og hvordan er forholdene i nabolandene. Det er ikke bestemt endnu, om bestillingen skal gennemføres flere gange, fx en gang om året/hvert andet år, eller om det er en engangsbestilling.

Erhvervet kommenterede, at det ville være godt, hvis bestillingen også indeholdte, hvor sortben kommer fra – ligger den i jorden, kommer den med indkøbte mini-knolde fra udlandet, eller noget tredje – og hvad man kan gøre for at forhindre at sortben spredningen af sortben fra fx indkøbt, udenlandsk materiale. Derudover blev det under et andet punkt på dagsorden nævnt, at mekanisk nedvisning af kartoffelplanter også kan sprede sortben, og at bestillingen også kunne indeholde spredning af sortben via alternative vækststandsings-/nedvisningsmuligheder (alternative metoder i forhold til brugen af kemi). Styrelsen tog imod bemærkningerne.

e. Høstnummer er tre-cifret i stedet for to-cifret

Det blev fremlagt, at vi i år har udvidet linjenummeret til 3 cifre, grundet en avler har anmeldt 99 linjer. IT-systemet skal således også kunne håndtere linjer over 99. Betegnelsen er [avlernr]-20-xxx, fx 9999-20-027. LimoLabels er informeret om ændringen, men har ikke meldt tilbage.

Erhvervet protesterede mod denne ændring, da det betyder, at de skal ændre deres betegnelse i allerede indtastede oplysninger om avlen. Erhvervet nævnte også, at LimoLabels er udfordret mht. personale og IT-opsætning. Erhvervet lovede at antallet af linjer fremover ikke vil overstige 99. Supplerende skal det oplyses at hvis en linje slettes under anmeldelse kan linjenummeret ikke bruges, men linjenummer fortsætter med næstenummer i talrækken.

Styrelsen tog imod kommentarerne, og kigger på en alternativ løsning til et 3-cifret høstnummer ved tilbagerulning til 2 cifre.

Efter mødet har Styrelsen besluttet, at efterkomme ønsket og ændre høstnummeret til 2 cifre i 2020. Ændringen vil blive synlig når de endelige avlskontrolrapporter sendes ud efter test for vira og ring- og brunbakteriose. Analysebeviser for høstnumre der er udtaget før ændring af høstnummer i VAKS vil fremgå med tre cifre i linjenummer. Kontrollørerne vil blive informeret om ændringen.

f. Ændring af svømmebane til jordprøver

Ændringen i svømmebanediagrammet for jordprøver blev fremlagt. Ændringen er, at analysebrevet sendes som et brev til avlerens dokumentmappe i Tast-Selv når alle resultater for en mark er modtaget fra laboratoriet. Analysebeviset vil fortsat blive sendt til avleren per mail. Det reviderede svømmebanediagram kan ses i mødedokumenternes bilag 7.

Medlemmer fra erhvervet nævnte, at det kunne være rigtig brugbart, hvis markens analysebevis blev vedhæftet marken, så man i fremtiden kan finde markens historik, når marken skal anmeldes til jordprøvetagning. Andre medlemmer fra erhvervet sagde, at det er en god idé, men at det er svært at udføre i praksis, især når nogle avlere lægger marker sammen/opdeler marker. Styrelsen går videre med at undersøge om analysebevis kan sendes til dokumentmappen i Tast-selv.

g. Esbjerg havn som kontrolsted

Grundet det nye retsgrundlag er det muligt at få fx kontrolsted på Esbjerg havn, hvis man fx ønsker at importere kartofler fra Egypten. Der er en række betingelser og minimumskrav, der skal overholdes herunder finansiering. Det er virksomhederne selv, som skal stå for lokalerne og finansiering af kontrol og prøvetagning.

h. Orientering fra EU

- 1) EU forbereder præcisering af betegnelsen "ikke europæiske-isolater" af virus benævnt i Big Implementing Acts² bilag II (EU karantæneskadegørere). Det kan lede til en præcisering af virus på kartoffelområdet. EFSA (European Food Safety Authority) har evalueret nogle vira, men deres evaluering er kun et forslag, og det er derfor ikke en endegyldig beslutning. Vi ved på nuværende tidspunkt ikke, hvilke vira der omfattes, og derfor heller ikke, hvordan det kommer til at påvirke kartoffelområdet. Erhvervet spurgte, om man kan komme ud for, at der bliver testet for ikke europæiske isolater, men ikke for europæiske isolater – og at man derfor kan komme i klemme med sin eksport. Fødevarerstyrelsens laboratorium svarede, at man normalt tester efter både europæiske og ikke europæiske isolater på samme tid, og at det derfor ikke er et problem.
- 2) Kommissionen forbereder ændring af direktivet om bekæmpelse af kartoffelcystenematoder, som skal træde i kraft fra 1. januar 2022. Planter har modtaget et udkast til kommende ændring, og har sendt det i høring hos SEGES. Den eneste ændring er, at peber, Capsicum spp. ikke skal reguleres som værtsplante for kartoffelcystenematoder. Peber får samme status som andre planter med rod benævnt i bilag 1, 2., A. til bekendtgørelsen om bekæmpelse af kartoffelcystenematoder³. Styrelsen har lagt op til, at den nye forordning skal ligne gældende direktiv, da vi er tilfredse med gældende regler.

Erhvervet var glade for at høre, at styrelsen har lagt op til, at der ikke sker ændringer til den nye forordning, da erhvervet også er tilfreds med de gældende regler.

---

² Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2019/2072 af 28. november 2019 om ensartede betingelser for gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 for så vidt angår beskyttelsesforanstaltninger mod planteskadegørere og om ophævelse af Kommissionens forordning (EF) nr. 690/2008 og om ændring af Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2018/2019

³ Bekendtgørelse nr. 471 af 26/04/2019 om bekæmpelse af kartoffelcystenematoder

- 3) Hviderusland har anmodet om at kunne eksportere læggekartofler til EU. Kommissionen er i gang med at undersøge, om Hviderusland lever op til EU's krav til kartofler. Flere medlemslande, inkl. Danmark, vurderer ikke, at Hviderusland lever op til kravene i EU, og at Hviderusland derfor ikke må eksportere kartofler til EU. Beslutningen er ikke taget endnu.

Erhvervet bakker op om styrelsens kommentarer.

i. Reminder om operatørkompetencer og handlingsplan til udstedelse af plantepas

Grundet Plantesundhedsforordning skal operatører, som skal udstede plantepas, gennemfører styrelsens e-Dokumentation samt udarbejde en handlingsplan i tilfælde af eller mistanke om fund af særligt alvorlige skadegørere (forstås som: karantæneskadegørere). Dertil skal virksomheden have en faglig samtale med en af styrelsens kontrollører. Kravene træder i kraft d. 14. december 2020, og man må ikke udstede plantepas før ovennævnte er udført. Styrelsen opfordrer til, at virksomhederne får gjort det hurtigst muligt, så virksomhederne ikke ender i en kedelig situation, hvor de ikke kan udstede plantepas.

Erhvervet har udfordringer med at finde e-Dokumentationen på styrelsens hjemmeside og efterspurgte et link til siden.

- Link til hjemmesiden:
<https://lbst.dk/virksomheder/gartneri/ny-plantesundhedslovgivning/e-dokumentation-om-plantepas/>
- Link til faktaark om operatørkompetencer og handlingsplan:
<https://lbst.dk/virksomheder/gartneri/plantesundhed/faktaark/#c73991>

3. Opfølgning fra sidst

- a. Hele udlægspartinummeret kan nu læses. Udskriften er ændret således at oplysning om oprindelse deles på to linjer, hvis det ikke kan stå i feltet.
- b. Xkar er sat op til automatisk svar (THUTHO) Efter sidste møde i UFPP blev xkar@ sat op med autosvar på alle henvendelser og ved anmeldelse af partier af læggekartofler.
- c. Status for samling af analyseresultater for virus, ved flere prøver udtaget af samme høstnummer. I denne sæson ændres emnefeltet i mail med analysebevis således at det samlede antal analyser for linjen også fremgår fx 1 af 3, 2 af 3 og 3 af 3. Dette gælder kun analyser for de sorter der udtages til virustest. Analysebeviser på rekvireret prøver fremsendes direkte fra laboratoriet.
- d. Status for kvittering ved anmeldelse til marksyn, der indeholder oplysning om marknummer
Supplerende oplysninger i kvitteringsbrev ved anmeldelse af marker til marksyn blev implementeret ved anmeldelse i 2020 og kolonner fremgår af bilag 3.d.

4. Orientering/input fra Erhvervet

- a. Information om aktuelle projekter, der modtager støtte gennem GUDP

Lars Bødker oplyste at GUDP projekt, Blight manager om kartoffelskimmel og bladplet fortsætter til 2021. Nyt projekt om nedvisning af kartofler er på vej og vil blive søgt til start i 2021.

Forsøg med Robotti til avlskontrol er indstillet pga. lav succesrate. Jeppe Jørgensen havde hørt om at de ville brug Robotti til aftopning af kartofler, men endnu ikke igangsat pga. leveringsvanskeligheder. Søren O. Jørgensen har i regi af Unipatatas forsøg i gang med elektrisk nedvisning af kartofler.

- b. Status på Reglone (m. Søren Thorndal og Lars Bødker)

Søren Thorndahl orienterede om sagsforløbet frem til dispensation til at bruge Reglone. En række forhold skulle være opfyldt, bl.a. eksterne kvalitetstjek, sikker anvendelse og trak sagen i langdrag. Dispensation blev givet til behandling med nedsat dosis, afdriftsreducerende udstyr og randzone mod vandmiljø, offentlig vej mv.

Politisk er der stor bevågenhed omkring dispensation, men rapport fastslår at Miljøstyrelsen har holdt sig indenfor reglerne.

SEGES har igangsat 30 demoforsøg med forskellig vækststandsning.

Lars Bødker opfordrede LBST til at orientere om den plantesundhedsmæssige betydning for nedvisning hvilket Kristine Riskær vil tage med.

5. Orientering fra Fødevarerstyrelsens Plantesundhedslaboratorium

Ole Søgård Lund orienterede at de har valgt ikke at bruge robot til udstikning af propper, men i stedet ansat 3 medarbejdere hertil. Der har været flere forhindringer i denne sæson, bl.a. at de blev nødt til at leje fjernlager til modtagelse af knoldprøver. Lageret er ubemandet og ved porten er opsat en trykknop, der sender SMS til laboratoriet når der ankommer kartofler. Ved porten er lagt regnslag og elastikker som vognmanden kan afdække med under regnvejr.

Markedet med reagenser er skævvredet pga. cov-19 hvilket betyder at leverancer er forsinket. Laboratoriet har reagens til PCR til analyser september ud, det svarer til 7-800 prøver. Bestilling i april er endnu ikke modtaget, men leverandøren har lovet det vil blive leveret. Ole Søgård vil holde LBST orienteret.

Der blev forespurgt til en plan B, fx prioritere prøverne, udskyde nogle af Styrelsens prøver, opdele prøven i 4 brønde mod de nuværende 10 eller bruge Elisa.

Styrelsen indkalder laboratoriet til møde herom i uge 36.

Erhvervet nævnte at NAK højst sandsynligt ikke kan benyttes som en plan B, da de selv har været udfordret pga. mangel på reagenser mm.

På opfølgende møde mellem laboratoriet og Planter den 1. september oplyste Ole Søgaard at, laboratoriet har afprøvet et alternativ reagens fra en anden leverandør med positive resultater. Udbyderen kan også givet tilsagn om at levere reagenser, og laboratoriet har bestilt forbrug til resten af sæsonen.

6. Eventuelt

Ingen emner

Næste møde den 3. marts 2021 kl. 10-15 hos SEGES eller alternativt via Skype.